

CRÍTQUES LLIBRES

NARRATIVA

Immens continent del possible

La imaginació i l'enginy permeten a Núria Perpinyà donar aparença de versemblança a la ciència-ficció amb 'Diatomea', ambientada al segle XXIII, on la política és cosa de dones

PER PONÇ PUIGDEBALL

Les novel·les de Núria Perpinyà (Lleida, 1961) sempre estan a l'altura de la seva desmesurada ambició i, de la mateixa manera que exigeixen al lector moltíssima tenacitat, també és indubtable que se'l recompensa generosament: a vegades pot semblar que s'avança per uns camins molt foscos, o que s'està reclos sense saber-ne els motius en una habitació misteriosament buida, però només s'ha de tenir la paciència necessària, i no deixar mai de banda la confiança en la destresa narrativa i formal de Núria Perpinyà —no ignora que en una novel·la és tan important saber utilitzar uns recursos com, en un moment donat, abstenir-se'n—, per adonar-se que de mica en mica els passos de la lectura es van il·luminant, que a

poc a poc l'espai del text es va omplint d'objectes que el fan habitable, que en realitat tot està curosament previst i que les causes i els efectes de cada un dels mons inventats per l'autora es deuen a unes regles clares i definides, que no traeix mai, com si l'única guia vàlida fos l'obstinada voluntat d'expressar amb la màxima capacitat imaginativa els paisatges narratius que s'ha proposat investigar.

A *Un bon error* era la microbiologia; a *Una casa per compondre*, l'art i l'arquitectura; a *Mistana* la meteorologia adquireix un caràcter simbòlic; *Al vertigen* s'enlairava al cims del romanticisme; i, de sobte, *el paradís* s'articulava al voltant de les addiccions cibernètiques. Ara, a *Diatomea*, la imaginació i l'enginy permeten donar aparença de versemblança a la ciència-ficció, com si volgués comprovar si J. G. Ballard te-

nia raó quan deia que es tractava d'un gènere que explorava "l'immens continent del possible" i que exigia als seus autors, sobretot, coherència. Ambientada al segle XXIII, en un món on les guerres ja no existeixen, els robots formen part de la família, la política és un assumpte de dones i les ideologies dominants són el feminisme, l'ecologia i la llibertat individual, a *Diatomea* —les diatomees són unes microalgues que hi ha a l'aigua i que fan que el mar sembli blau— s'inspeccionen meticulosament totes les conseqüències de la frase que enceta la novel·la: "Hem de matar l'aigua". Qui la pronuncia és un dels protagonistes, Bekele Jenklin —un físic megalòman desconexedor que el seu llinatge moral es remunta a Bouvard i Pecuchet i que serveix a Perpinyà per elaborar un discurs impagable sobre l'estupidesa humana—,

artífex d'una proposta radical per millorar encara més la vida a la Terra: a pesar de l'innegable benestar dels humans, unes inundacions contínues devasten i assolten el planeta, i, per tant, la solució última és suprimir els mars, els rius i els llacs, i transformar el fons marítim en "milions de quilòmetres edificables". Qui s'encarrega del projecte és Pepa Kaleköy, l'empresària corrupta que provoca la separació de Bekele Jenklin de la seva dona, una situació que origina un estoc memorable de fragments d'una alta intensitat lírica al voltant del mar impenetrable dels sentiments humans endurets per la derrota o aclaparats pel fracàs. És una de les virtuts de Perpinyà: la saviesa de crear desconcerts narratius —perquè desconcerta trobar en una novel·la de ciència-ficció episodis meditatis sobre l'amor i la seva pèrdua—, però el lector entusiasta de la puresa del gènere no ha de tèmer res.

Diatomea compleix amb les expectatives de la literatura fantàstica, i Núria Perpinyà dissenya un món del futur ple de prodigis desenrotllats amb simplicitat i una alta coherència, no oblida en cap moment amanir la història de la ciència amb invents excepcionals carregats de plans malèvols, i, en fi, com si escoltés els consells de Jules Verne a l'hora de baixar al centre de la Terra, o com si confiés que els seus lectors encara no han assassinat el lector infantil i ingenu que tot hom ha sigut, descriu un viatge extraordinari a través d'uns oceans sense aigua protagonitzat per la Fronei, la filla del físic megalòman, que recorda com, de petita, va veure un banc de peixos submergint-se i ressorgint a l'uníon. La seva tia li diu que sembla que fan el mateix gest que la iaia quan cus, i aleshores s'adona que "les oscil·lacions dels milers d'esclates que cosien l'aigua cada cop eren més lluny fins que es fonien amb les pampallugues de les ones; al final, ja no sabia si ho veia o si era el relat de la tieta qui m'ho feia imaginar". Alguna cosa semblant, per a goig del lector, és el que fa Núria Perpinyà en aquesta audaç filigrana mental que és *Diatomea*.

Diatomea

Núria Perpinyà

La Magrana, 2022

336 pàgines. 18,90 euros

Núria Perpinyà dissenya un món del futur ple de prodigis desenrotllats amb simplicitat i alta coherència. EP

“Tot està curosament previst, i les causes i els efectes de cada un dels mons inventats es deuen a regles clares i definides

